

len, és clar, però no ho tenen gens fàcil perquè cada dia som més els qui lluitem perquè la llengua catalana esdevingui la nostra LLENGUA NACIONAL.

LA DISBAUXA LINGÜÍSTICA ACTUAL

Lluís Marquet (Barcelona)

Per poc que hom llegeixi els diaris haurà tingut ocasió de veure algun dels innombrables articles llargs i detallats que els mitjans de comunicació escrits ens han obsequiat durant una colla de dies sobre els nous corrents lingüístics que ara imperen i les noves tendències que ara s'estilen, en virtut de les quals cal girar-ho tot de cap per avall i començar de nou com si això fos la cosa més normal del món. Hem sentit diverses persones que es demanen astorades: I ara, què passa amb això de la llengua als mitjans de comunicació? Que ho fa que tot està trasbalsat?

El cas és que segons que ens informen els diaris —tot i que no sempre informen bé, és clar— hi ha hagut una proposta lingüística d'unes certes proporcions adreçada a l'Institut d'Estudis Catalans a fi que aquest l'estudiï seriosament. Aquesta proposta consisteix bàsicament en una llista de 778 paraules no admeses fins ara per tal que siguin considerades, però sobretot perquè siguin admeses de cop i no se'n parli més. Així —ens diuen— aleshores serem més feliços i tot anirà sobre rodes per tal com ja no hi haura problemes de lèxic ja que tot això és imprescindible per a poder parlar català amb normalitat i sobretot perquè tot-hom l'entengui millor i no hagi de sofrir cap trauma per culpa de la llengua... No cal dir que aquestes 778 paraules són en una gran majoria castellanismes i barbarismes d'ús corrent en el llenguatge parlat a Barcelona, sobretot per persones sense cap formació lingüística i de poca cura en la llengua. Doncs bé: aquesta és la base de la llengua proposada; una llengua adaptada a les «necessitats» actuals, completament desvirtuada i «actualitzada» en el més pur estil antifabrià.

Ja tenim, així, la disbauxa lingüística en marxa.

Però de moment no sabem res de la reacció de l'IEC; només sabem —sempre per mitjà dels diaris— allò que diuen els autors d'aquesta proposta (els quals —i no pas casualment— són els responsables lingüístics dels diaris), que ja ho donen per fet. No és aquest el lloc de discutir la bondat de les propostes; d'altra banda tampoc no

ens hi considerem capacitats. Això ja ho farà l'IEC quan ho cregui oportú, si és que ho creu oportú. De moment —ja ho hem dit— no hi ha hagut cap reacció ni cap desmentiment; de tota manera no s'ha d'anar amb presses, que no és bo per a la salut. Cal no perdre la calma i sobretot no precipitar-se...

Però aquest no és potser el problema més preocupant; la qüestió principal és que els diaris no han fet res més que escampar a tort i a dret aquestes idees i donar-ho tot com un fet ja acceptat sense que hi hàgim pogut llegir cap comentari de sentit contrari ni cap posició discrepant en cap moment. Que no hi ha ningú en desacord? Doncs no; hi ha una unanimitat total! Hem aconseguit uns mitjans de comunicació tan perfectes que tothom ho troba tot bé. Fantàstic! Potser algú encara es deu recordar de la situació d'una altra època passada (?), on tot eren flors i violes i ningú no opinava mai contra res. Hem tornat així a l'època gloriosa en què no hi ha cap discrepància.

Sobre les idees que hi ha al darrere d'aquestes propostes, Jaume Corbera ja fa algun temps va exposar clarament el tema a «Una llengua per a una nació», *Serra d'Or*, setembre de 1987, on critica durament la llengua dels mitjans de comunicació. Aquest article va ésser ràpidament contestat per Josep M. Fulquet amb «Brams d'ase no pugen al cel», *Serra d'Or*, desembre de 1987, on després de recordar al senyor Corbera que la «revolució» lingüística «va lligada a un projecte de país que no és el seu», diu coses dignes de passar a la història: «Teòricament, de dues solucions, se n'ha de poder escollir una sense que per això qui ho faci hagi de ser acusat d'heretge. En el cas que ens ocupa, si jo vaig optar per certes reduccions pronominals pròpies del català central peninsular va ser, entre altres raons, perquè em va donar la gana». Vet aquí una gran raó, altament científica.

Doncs bé, els brams d'ase que no pugen al cel, de moment ja han arribat a l'Institut...

Ara, quant a la reacció de l'IEC hem d'estar ben tranquils. Sabem com pensen alguns dels seus membres. Concretament, el president de la Secció Filològica, senyor Antoni M. Badia i Margarit sembla que ho té molt clar: cal seguir dins la línia fabriana i deixar-se d'invents estranys i gratuïts. Així a «Pompeu Fabra i la reconstrucció de la llengua catalana» (publicat dins *Homenatge a Pompeu Fabra*, Universitat de Barcelona, octubre de 1982, Badia diu, entre altres coses:

«Si no disposàvem de l'obra de Pompeu Fabra, hom podria dubtar de si ens n'hauríem sortit. Així, si l'estat actual de la llengua és font inesgotable de preocupacions i l'horitzó és replè de fosques nuvolades —en això estem pitjor que durant el primer terç del segle present— posseïm, en canvi, les

millors armes per a combatre l'adversitat: aquestes armes són una ortografia, una gramàtica i un diccionari, i un bell esplet de treballs sobre llengua i estil.»

I acaba dient:

«Avui, com fa cinquanta anys, arran de la publicació del *Diccionari General* (1932), si volem que la llengua catalana es realitzi amb plenitud, augmenti el ventall dels seus registres expressius, i segueixi progressant al ritme de la vida social, no hem de fer sinó emmirallar-nos en el llegat de Mestre Fabra: respectar els fonaments sòlids de la seva obra i afanyar-nos per posar-la al dia sempre que caldrà. Heus aquí la lliçó que els universitaris barcelonins, en aquest any commemoratiu, voldríem saber aprendre nosaltres mateixos, i saber ensenyar als altres.»

També és bo de recordar com s'expressa ben contundentment a «Quin català? La llengua a la premsa, la ràdio i la televisió» (*Serra d'Or*, novembre de 1987), on l'esmentat senyor Badia i Margarit diu entre altres coses:

«Ara s'ha posat de moda de parlar de català «dur» (o «difícil»), oposant-lo a català «suau» (o «fàcil»). Qualsevol diria que aquesta dicotomia equival a «alambinat» enfront «planer». Doncs no: la clau es troba en l'equació «fàcil» = «més conegut dels redactors». Ara bé, sembla que als redactors «els faci nosa» el català (com en una ocasió em deia un il·lustre col·lega) per tal com han rebut una formació predominantment castellana. El resultat no costa d'endevinar: el català «light» és més «acastellanat» que «planer» (o esdevé «planer» perquè és «acastellanat»).

»Hi ha més encara. A dreta llei fins ací no hi ha res a dir, si doncs no és per la defensa de certes paraules de la llengua que corren el perill de caure en desuetud. Però la qüestió es complica, car una cosa són els nivells i un altra cosa, ben diferent, és el coneixement de la llengua. Diguem-ho clar: la ignorància.»

No es pot parlar més categòricament. Ara, doncs, només cal posar aquestes idees en pràctica...

Per tant, cal esperar que la Secció Filològica de l'IEC, d'acord amb aquestes paraules del seu President, sabrà actuar conseqüentment i plantar cara als destralers. Però la realitat és que l'IEC fins ara no ha obert la boca per a dir què opina sobre l'afer ni per a desmentir allò que els diaris han fet escampar: que el pacte lingüístic (pacte o xantatge?) és ja un fet.

No voldríem acabar aquestes línies sense deixar de recordar que el Parlament de Catalunya es pronuncià a favor de la llengua normativa

mitjançant la llei 8/1991 de 3 de maig sobre l'autoritat lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans, on diu entre altres coses:

1) Es reconeix que l'Institut d'Estudis Catalans és la institució encarregada d'establir i actualitzar la normativa lingüística del català, sens perjudici de les altres funcions ...

2) L'ús lingüístic dels òrgans de l'Administració de la Generalitat, de les corporacions locals, de l'Administració de l'Estat a Catalunya i de les entitats autònomes, les empreses i les altres entitats i institucions que depenen de les esmentades administracions ha de respectar la normativa establerta per l'Institut d'Estudis Catalans.

3) L'ús lingüístic dels centres d'ensenyament públics i privats i dels mitjans de comunicació de titularitat pública ha de respectar la normativa establerta per l'Institut d'Estudis Catalans.

És evident que aquestes lleis no es compleixen. I tothom ben tranquil. A què treu cap, doncs, fer lleis si no serveixen per a res?

Senyors responsables de la normalització de la llengua: Fins quan durarà aquesta disbauxa lingüística?